

Kristiansand
kommune

Innledning - Kristiansand FoU-modell

Samarbeidet mellom Kristiansand kommune og Universitetet i Agder bygger på en felles forståelse av at reell digital innovasjon i offentlig sektor krever faglig tyngde, metodisk nøkternhet og respekt for lovverk og forvaltningsansvar. Dette er et forsknings- og utviklingsarbeid som tar utgangspunkt i faktiske problemstillinger innen plan- og byggesaksområdet, ikke i hypotetiske studentoppgaver.

Studentene velger selv oppdragsgiver og drives i stor grad av ønsket om å skape reell verdi. Kommunens rolle er å åpne opp reelle problemstillinger, data og prosesser, og samtidig etablere trygge og ansvarlige rammer rundt arbeidet. Vi har bevisst organisert studentene slik at individuelle eksamensoppgaver kan leveres koordinert, med høy faglig kvalitet og med tydelig sammenheng mellom teknologi, fag og prosess.

For kommunen er dette ikke «bare studentprosjekter». Det er faktisk problemløsning basert på reelle prosesser og reelle data, innenfor et fagområde som er både juridisk bindende og samfunnskritisk. Samtidig er vi tydelige på at dette er forskning og utvikling, ikke ferdige produksjonsløsninger.

I år deltar om lag 23 studenter i et koordinert FoU-program bestående av fire utviklingsteam på bachelornivå, to masterprosjekter og to masterstudenter i internship. Arbeidet veiledes av erfarne teknologi- og prosessrådgivere med KI-kompetanse, og støttes av en egen teknologisk FoU-rigg etablert av kommunen. Denne riggen gir et felles teknisk fundament for å utforske MVP-orienterte tilnærminger, der prototyper brukes som et verktøy for å teste, lære og dokumentere nye løsninger.

Dette er ikke et prosjekt som skal «fikse byggesaksprosessen». Det er et langsiktig forsknings- og utviklingsløp som har som mål å bidra til bedre løsninger, både lokalt og nasjonalt, gjennom økt modenhet, bedre kravstilling og tettere samspill mellom offentlig sektor, academia og leverandørmarkedet.

Utfordringer og frustrasjoner som FoU-modellen adresserer

En av de mest gjennomgående utfordringene, både i Kristiansand og nasjonalt, er at regelverk, planer og bestemmelser oppleves som vanskelige å forstå for innbyggere. Mange møter byggesakssystemet først når de faktisk skal søke, og opplever da at både språk, struktur og sammenhenger er krevende å orientere seg i.

Dette er ikke et lokalt særtrekk, men velkjente funn i hele kommunesektoren. Studentene får tidlig prøve seg i rollen som søker, og det er ofte nettopp her

Kristiansand
kommune

også de møter utfordringene. Det gir et godt utgangspunkt for å utforske problemene fra innbyggerens ståsted.

Studentprosjektene retter seg derfor i stor grad mot hvordan plan- og regelverksinformasjon kan presenteres og forklares på en mer tilgjengelig måte, blant annet i forlengelsen av nasjonale initiativ som Drømmeplan. Videre retter noen av oppgavene kommunen har gitt i prosjektet seg mot hvordan interne prosesser og data i samspill kan forbedres og effektiviseres.

Ambisjonen er ikke å forenkle regelverket i seg selv, men å gjøre det mer forståelig før og i søknadsprosessen. Over tid kan dette bidra til bedre dialog med innbyggere, mer presise søknader og et bedre utgangspunkt for saksbehandlingen.

FoU-modellen's realistiske målsetninger

Det er viktig å være tydelig på at dette arbeidet ikke har som mål å gi direkte eller umiddelbar reduksjon i saksbehandlingstid. Studentprosjektene er forsknings- og utviklingsarbeid, ikke ferdige tjenester som kan settes rett i produksjon i en lovregulert forvaltningsprosess.

Den realistiske målsettingen ligger derfor ikke i antall dager spart, men i å bidra til bedre kvalitet tidligere i verdikjeden. Over tid kan arbeidet gi bedre og mer presise søknader, færre misforståelser og en mer treffsikker dialog mellom innbygger og kommune. Det gir et bedre utgangspunkt for saksbehandlingen, selv om effekten ikke måles direkte eller isolert.

Dersom enkelte tilnærminger eller løsninger senere tas videre gjennom nasjonale felleskomponenter eller leveres av kommersielle aktører, lokalt eller nasjonalt, kan dette indirekte gi effekt også på saksbehandlingstid. Slike vurderinger gjøres imidlertid løpende, semester for semester, og i tett dialog med nasjonale aktører. Dette er et langsiktig arbeid, ikke et tiltak med raske gevinster.

Suksesskriterier

Suksess måles ikke i ferdige produkter, men i faglig verdi. For kommunen handler dette først og fremst om hvorvidt studentene leverer arbeid som er godt dokumentert, etterprøvbart og mulig å bygge videre på.

Prototyper som tydeliggjør reelle problemstillinger, demonstrerer alternative løsningsprinsipper eller bidrar til bedre felles begrepsforståelse mellom fag og teknologi, vurderes som vellykkede. Det samme gjelder arbeid som gjør komplekse sammenhenger mer konkrete og mulig å diskutere på tvers av roller og fagmiljø.

Kristiansand
kommune

Dersom prosjektene også støtter nasjonale initiativ eller gir konkrete lokale innsikter, er det en klar merverdi. Hovedmålet er likevel å øke forståelse og modenhet, ikke å levere ferdige systemer. Erfaringen er at denne typen forsknings- og utviklingsarbeid, der løsninger kan demonstreres og diskuteres tidlig, gir et langt bedre utgangspunkt for senere utvikling av produksjonsklare systemer med høy kvalitet.

En "vinn-vinn" situasjon for kommuner, akademia, studenter og lokalsamfunnet i stort

I etablerte fagmiljøer er det lett å bli preget av egne antakelser og historiske valg. Studenter har en egen evne til å stille de grunnleggende spørsmålene: «Hvorfor gjør dere det slik?» Det er ofte i disse spørsmålene ny innsikt oppstår.

Studentene bringer med seg oppdatert fagkunnskap, metodikk og analytiske tilnærminger fra akademia, samtidig som de jobber tett med fagpersoner i kommunen. De jobber strukturert, ofte agilt, og med en tydelig kobling mellom problemforståelse, teknologi og brukerperspektiv. Resultatet holder ofte et nivå som kan sammenlignes med innleide konsulenter i agile oppsett, men med større rom for utforskning og refleksjon.

Dette påvirker kommunens innovasjonskultur direkte. Arbeidsformen bidrar til mer åpen dialog på tvers av fag, større vilje til å teste hypoteser tidlig og en mer bevisst holdning til hva som faktisk er problemet vi forsøker å løse. For organisasjonen gir dette både faglig utvikling og en styrket kultur for kontinuerlig forbedring.

Mye av det studentene utvikler holder et svært høyt faglig nivå. Samtidig er vi tydelige på at kommunen som offentlig myndighet ikke kan produksjonssette studentutviklede løsninger direkte. Byggesaksområdet er lovmessig bindende og stiller strenge krav til forvaltning, drift, sikkerhet og langsiktig vedlikehold.

Verdien av arbeidet ligger derfor ikke primært i ferdige systemer, men i kunnskapen som bygges opp. Over tid sitter kommunen igjen med gjennomarbeidede tilnærminger, dokumentasjon og kodebaser som kan deles med andre kommuner, nasjonale instanser og med leverandørmarkedet. Dette gjør kommunene til langt tydeligere og mer kompetente kravstillere. I praksis kan fremtidige kravspesifikasjoner allerede inneholde en betydelig del av løsningsbeskrivelsen, i noen tilfeller anslagsvis 20–60 prosent av tilnærmingen.

Det utfordrer leverandørene til å levere bedre, raskere eller rimeligere, og bidrar til at kommunesektoren over tid kan levere bedre innbyggertjenester til lavere kostnad. Samtidig styrkes kompetanse, utdanning og innovasjonsevne både regionalt og nasjonalt.

Kristiansand
kommune

Det er denne helheten som gjør dette til en reell vinn-vinn-situasjon.

Kristiansand's FoU-modell er spilt inn nasjonalt

Et konkret råd Kristiansand kommune har gitt nasjonalt, er behovet for å strukturere arbeidet med KI og digital innovasjon tydelig i faser, med et klart skille mellom forskning, utprøving og produksjon. Kommuner må ha rom for å teste og utforske ny teknologi på en ansvarlig måte, uten å bli vurdert som om det dreier seg om ferdige, lovbindende tjenester.

Dette rådet er ikke bare teoretisk. Kristiansand har beskrevet sin egen FoU-modell for plan, bygg og geodata som et innspill til statlige myndigheter, blant annet som en praktisk adressering av mange av funnene i den nasjonale rapporten «*Kunstig intelligens i arealplanlegging*»

<https://www.regjeringen.no/contentassets/93d938e8e2034ba9919861cab0e3836e/kunstig-intelligens-i-arealplanlegging.pdf>

Modellen til Kristiansand tar utgangspunkt i reelle verdikjeder, tydelig metodikk, egen teknologisk grunnplattform og strategisk bruk av studenter, nettopp for å møte barrierer som manglende datatilgang, svak organisatorisk forankring og fravær av trygge testarenaer.

Poenget i det nasjonale perspektivet er at mange av utfordringene knyttet til KI i kommunesektoren ikke primært er teknologiske, men organisatoriske og metodiske. Ved å anerkjenne dette tidlig og etablere en strukturert FoU-modell, kan kommuner jobbe mer målrettet, redusere risiko og sikre at ny teknologi utvikles i takt med regelverk, fag og forvaltningsansvar.

Det er denne typen operasjonalisering som er avgjørende dersom nasjonale ambisjoner for KI faktisk skal kunne realiseres lokalt.

Stimulering av lokalt næringsliv, kompetansemasse og forbedring av forståelse av offentlig sektors iboende kompleksitet

Prosjektet er en viktig del av Kristiansands langsiktige strategi for å bygge et sterkt og bærekraftig fag- og innovasjonsmiljø på Sørlandet. Når studenter får arbeide med reelle problemstillinger, ekte data og komplekse samfunnsoppdrag innenfor trygge og profesjonelle rammer, får de et langt mer realistisk bilde av både kommunesektoren og hvilke muligheter som finnes her. Det øker sannsynligheten for at de velger å bli værende i regionen etter endt utdanning.

Samtidig er dette ikke først og fremst et rekrutteringsprosjekt i snever forstand. Det handler om å bidra til å utdanne og utvikle en type kompetanse som kommunesektoren og samfunnet i stort har behov for. Vi trenger folk som ikke

Kristiansand
kommune

bare kan teknologi, men som også forstår samspillet mellom regelverk, data, fagprosesser og forvaltningsansvar.

Innovasjonen vi håper disse kandidatene bidrar med på sikt er derfor ikke enkeltstående tekniske løsninger, men bedre måter å løse komplekse samfunnsoppgaver på.

Ved å koble forskning, utdanning og reelle behov i offentlig sektor, bidrar prosjektet både til kompetanseheving lokalt, til et mer modent leverandørmarked og til nasjonale løft innen digitalisering.

Det er denne helheten som gjør satsingen strategisk viktig, både for Kristiansand kommune og for utviklingen av fremtidens offentlige tjenester.

Venke Moe

Plan- og bygningssjef